

MÅRSLET... HER HVOR VI BOR

**"EN MÅRSLETTER" I
Mårslet borgere og tilflyttere
portrætteret af Ingerlise Wendland**

Mårslet Sogns Lokalhistoriske Forening
Ingerlise Wendland

Portrætter af mårslettere
tegnet af Ingerlise Wendland
Udgivet 1999

"En mårsletter" - POUL NØRLEM

Portræt af "Den gamle skriverkarl" - April 1994

Dette pseudonym sås tidligere ofte i Mårslet-Bladet i forbindelse med Lokalcenter Kildevang. Bag det gemmer sig pensioneret overlærer Poul Nørlem.

Født i 1923 i Suldrup i Nordjylland. Efter mellemskoletiden to år ved landbruget. I 1940 kom han til Egens Brugsforening på Mols og blev uddannet kommiis.

Et års uddannelse på Handelshøjskolen i Århus gav ham mulighed for ansættelse hos firmaet Ths. Sabroe i tre år til 1947, hvor han kom ind på Århus Seminarium. Demitteret i 1952. Hans første ansættelse som lærer var i Øse i det sydvestjydske.

I 1955 flyttede Poul Nørlem med sin kone Ellen og deres dengang to små drenge til centralskolen i Mårslet. Her havde han fået embede som andenlærer.

Skolelæreren der husker

Igennem de mange års skolegerning har han set utallige elever vokse op, og han har haft den glæde, at også deres børn er kommet i skole hos ham. Hvert eneste barn har han fulgt med interesse, og han sætter en stor ære i at kunne huske navnene på sine gamle elever. Skulle det knibe et øjeblik, bliver han frygtelig ked af det.

Men han har også lune: Udnævnelsen til overlærer var han da ligeglad med, så længe han ikke måtte kalde kollegerne underlærere.

Poul Nørlem frabad sig tilbudet som skoleleder, men har dog i to omgange fungeret som konstitueret.

Bibliotekarens stempler

Talrige mårslattere husker hans mange år som bibliotekar ved Mårslet Bibliotek. Da han begyndte, gik man på biblioteket ad en stejl trappe fra vestgavlen i den gamle skolebygning og op til et lille bitte kammer på førstesalen. Her kom han i bogstaveligste forstand sine lånere nær. Ved skolens udvidelse flyttede han med biblioteket over i den nye vestfløj.

Mens de voksne fik stemplet deres bøger, kunne de små børn stolt fremvise det fine datostempel, han gav dem bag på hånden. Det gjorde ham ondt, da biblioteket blev nedlagt og erstattet af bogbussen.

Kirkebylærer

Poul Nørlems kristne livssyn førte til medlemskab af menighedsrådet fra 1965, hvor han i nogle år var kasserer. Ved valget i 1980 indtrådte han som formand. Her gjorde han et stort stykke arbejde og var stolt, da man kunne gennemføre byggeriet af det nye Sognehus på Obstrupvej. Kirken fik sit nye tag af bæverhalesten, og et nyt orgel blev indviet for bare at nævne en lille del af de ting, han har været med til at få gennemført. Først i efteråret 1992 fratrådte han som formand og gik ud af menighedsrådet.

Som han har gjort de sidste 20 år, fører han stadig kirkebog - den man kalder ministerialbogen. Det morer ham, at han som kirkebogsfører er en af de ganske få i landet, der kan benytte den gamle benævnelse "Kirkebylærer" .

Mårslet sogns historie

Lokalhistorien har Poul Nørlem som "tilflytter" med stor interesse sat sig så godt og grundigt ind i, at han var medstifter af Mårslet Sogns Lokalhistoriske Forening i 1984. Siden da har han som formand været igangsætter og den, der meget gerne tager sig af det udadvendte arbejde med foredragsvirksomhed, indsamling af billeder og dokumenter samt interviews til stemmearkivet.

Et stort hjerte for spejderne

K.F.U.M.-spejderne har nydt godt af Poul Nørlems indsats helt fra hans ganske unge år. Det er en stor skare unge, han både har ledet og vejledet gennem tiden, sidst som divisionschef.

Den ældre generation

Hans hjerte banker ikke kun for de unge, men også for den ældre generation i Mårslet. Hyggeklubben, men især Lokalcenter Kildevang nyder godt af hans viden og fortælleglæde. Han er en flittig skribent i det interne blad "Bedstetidende". Også her er han "Den gamle skriverkarl".

"En mårsletter" - CARLO MADSEN

Portræt af "Ridderen af den gyldne kost" - Juni 1994

Med en dyb, rungende latter, et stort smil i de spillende øjne, et ordentligt håndtryk og et varmt GODDAW byder Carlo Madsen velkommen te'. Carlo, kendt af unge som ældre mårslettere, er tidligere pedel ved Mårslet skole gennem mange år.

Født 26. marts 1914 i Odder, men han husker dog først sin tidligste barndom i Malling, hvor hans far var fodermester på Vejlgården. Helt tydeligt står det for ham, at familien flyttede til Hørret Skov i et lille hus, der hørte under Vilhelmsborg. Her var faderen blevet skovarbejder og daglejer - han arbejdede i skoven om vinteren og ved herregårdens markarbejde og øvrige landbrug om sommeren.

Da Carlo taler det gode, uforfalskede Mårsletmål, lader vi ham selv fortælle:

"Ja, jeg begyndte jo så at gå i skole i Langballe skole hos lærer Stenshøj. Min far var ikke helt enig med dem på Vilhelmsborg, så han tog arbejde på Testrup Teglværk, og vi kom til at bo i Ravnholt, og så kom jeg i Tiset skole. Det var en meget moderne skole med moderne swimmingpool. Ha! ha! Det var nede ved åen ved Aldrup - der badede vi om sommeren. Degnen travede med os derned, og så hoppede vi i baljen. Sådan var det dengang.

Min far blev fodermester på Testrup Teglværksgård, så vi flyttede til Testrup. Der kom jeg i Testrup Friskole, som blev nedlagt det sidste år, jeg gik i skole, og så var det, at jeg kom til at gå i Mårslet skole hos lærer Mosgaard i 1927 - i det, der nu er Borgerhuset. Der gik jeg fra sommerferien og året ud og blev lidt tidligt konfirmeret, fordi pastor Mikkelsen rejste. Det var Rugholm, der afløste ham. "

Ungdomstiden

"Når man er konfirmeret, skal man jo så ud at tjene nogle penge. Den allerførste plads fik jeg på en ejendom ved Malling, og siden var jeg på forskellige gårde i Testrup, indtil jeg blev soldat i Sønderborg.

Det fik jeg også lov til at blive. Der var ikke så mange, der blev soldat dengang, for det var jo dengang Socialdemokraterne var kommet i tanker om, te nu sku' militæret afskaffes. Der var næsten ingen militær dengang. Al militærmusik var afskaffet, men der er jo næsten altid nogen, der kan spille, når der kommer sådan en flok. De blev så uddannet lidt i det kompagni, jeg tilhørte, for der var nogen, der kunne spille horn og nogen, der kunne spille tromme. Det var såmænd den eneste musik, vi havde. Og da tjente vi så også "mange" penge. 50 øre om dagen. Ha! hat

Da jeg kom hjem fra soldatertjenesten, kom jeg til at tjene hos bønderne igen. Jeg tjente hos Thomas Skovgaard, da han havde Nedergård i Testrup. Så blev jeg bestyrer hos Martha Adserballe, du ved, Arnes mor', indtil jeg blev pedel på Mårslet skole i første omgang. Der gik 3 år, så blev vi trætte af det."

Det var tre træls år

"Pedeljobbet var nærmest en fritidsbeskæftigelse dengang, for man skulle ha' et andet arbejde ved siden af for at kunne eksistere. Vi fik nemlig kun 2800 kroner om året for det, og så skulle vi selv lægge kost og klude til. Månedslønnen var størst om sommeren og mindst om vinteren, når jeg gik til kontrol. Der skulle være nogen understøttelse at leve af.

Du kan tro, der var arbejde, lille ven! Da fyrede vi med tørv, og det startede klokken 6 om morgenen og sluttede klokken 10 om aftenen. Det var noget sejt noget, og når man så lukkede kedlen op om morgenen, så den ud, som havde der` været én med en tjærekost, sådan løb det af kanalerne. Det var de halvvåde tørv!"

Ja, rengøringen hørte jo med, men den ordnede Karen, Carlos kone, alene, så der var ikke bare én om den løn. "Karen, hvad var det, du fik?" "Ja, 1 ½ krone for at gøre gymnastiksalen ren efter badminton om aftenen. Det kunne ikke blive til meget, for der var næsten ingen arrangementer dengang. "

Bindingsværkshuset på Lindegårdsvej

"Efter de 3 år på skolen overtog vi mine forældres ejendom på Mustrupvej, og de flyttede ind i vores lille bindingsværkshus på Lindegårdsvej. Det var så pudsigt med det hus. Vi ville så gerne leje det, da vi kom på skolen, men det ku' ikke rigtig blive til noget. Så sagde sognefogeden, Anders Rasmussen: *Men så køb det da!* - Hvor skal jeg få pengene fra? *A kautionerer!*

Ja, det var flot sagt. Huset skulle koste 7000 kroner. Vi vil gi' 6500, sagde sognefogeden, og så får I pengene kontant! Jeg sad og rystede, men de gik da med til det. Derefter gik vi op i Maarslet Sparekasse. Det var lærer Mosgaard, der var direktør dengang, og han sagde, at nu syntes han ikke, at de skulle sætte Carlo for højt. Skal vi sige, at han skal afdrage lånet med 100 kroner hvert halve år?"

Landmandsliv igen

"Der var 4 tdr. land til ejendommen, og så kunne jeg købe 10 tdr. land til af Arne Adserballe. Det var hans mors ønske, at vi skulle ha' en ejendom, vi kunne eksistere af. Det var også flot gjort. Vi boede her hele 17 år., men på et tidspunkt blev det dårlige tider for de små husmandsbrug. Vilhelmsen på Testrup Søndergård ville gerne have mig som bestyrer, og så drev vi de to gårde sammen. Køerne blev solgt, og Karen gik hjemme og passede grisene. Men der fik jeg da en årsløn på 10.000 kroner.

Stillingen som pedel ledig igen

På opfordring søgte jeg sognerådet om den ledige stilling som pedel. Men jeg var sådan i vildrede med mig selv, at ansøgningen først blev puttet i postkassen på kommunekontoret 5 minutter for fristens udløb. Jeg fik stillingen.

Der hørte tjenestebolig med, men vi ville helst blive boende på gården. Dog nej, det kunne sognerådet ikke gå med til. Så blev gården lejet ud, og vi flyttede til Mårslet. Og det har vi aldrig fortrudt. Vi har været så lykkelige, så lykkelige for det job, du drømmer ikke om det! Det har været nogle fantastiske år - simpelthen. Vi havde det så godt med dem alle. Det var børnene, det var lærerne, ja, dem alle sammen."

Ja, var der nogen, som var populær, så var det Carlo! Børnene elskede ham. Havde man slået sig, så skulle man da lige hen til Carlo, så han kunne puste lidt på skrammen. Havde de store børn kummer, kom de til Carlo for en fornuftig snak og et lille knus. Det er store stakke af papirlapper, breve og tegninger, der ligger i skabet som kære minder om børnene. Han blev en gang inviteret til fødselsdag hos en lille pige og tog det kun for spøg. Men hun var skam sur, da han ikke kom. Der var dækket op til ham. Karen kommer med en seddel, som bare er et lille bitte eksempel på, hvordan det var at være på skolen. Et lille stykke karton klippet ud som en sky, kantet med røde og blå streger: *Til Carlo, fordi han er så rar.*

Carlo fortsætter: "Det blev nogle gode år ---I Jeg blev æresmedlem af TMG, for dem havde jeg jo masser med at gøre, hold da op! Jeg havde jo også alt det, der foregik om aftenen. Det hørte sig til den gang, det gør det ikke mere. Men til sidst blev det dog til, at jeg blev fri."

Ridderslaget

"Jeg er også blevet "Ridder af den gyldne kost". Det var da jeg fyldte år engang, og lærerne var inviteret over til kaffe. De kom med en forgyldt legetøjskost og slog mig til ridder. Kosten hænger ovre i udestuen endnu. Ja, jeg har jo medalje også!" Carlo viser et flot dokument med tegninger af en ordenskæde med kors, bånd og stjerner og med ordene: *Orden for Varme og Charme*. Statutternes 4 paragraffer er udfærdiget i anledning af hans pensionering 31. marts 1984. Den medfølgende medalje i rødt/hvidt bånd bærer inskriptionen: *Varme og Charme* samt navn og dato.

"Det er flot, og det er jeg stolt af. Du kan regne ud, at det har været nogle gyldne år. Vi har aldrig, aldrig fortrudt. Det har vi snakket om mange gange. Det har været den lykkeligste tid i vort liv. Og så var der jo samtidig nogle penge i det. Ikke som den første gang. Vi blev begge to ordentligt lønnet. Og det har bevirket, at jeg nu også har en pension fra skolen. Ja, det var godt!"

Det blev til 17 år ved Mårslet skole. Men det er da også sådan, at både børnene og folk i byen har sagt: Ja, skolen, det er jo Carlos skole! Han og Karen flyttede tilbage til gården på Mustrupvej og har været pensionister i 10 år. Landbrugsjorden er forpagtet ud, men haven, der er som en veltrimmet park, bærer tydeligt præg af ægteparrets kærlighed til jorden. Og de ser ikke gerne et stykke ukrudt. "Det ka' vi ikke tåle!"

Carlo har plantet en lille granskov med løvtræer imellem. Her går han tur hver dag og fryder sig over fuglene, harerne og rådyrene, mens han glæder sig over, hvor godt han og Karen har det sammen, og mens han tænker tilbage på de gamle dage i Mårslet, hvor både han selv og deres 5 børn er vokset op som rigtige mårslettere.

"En mårsletter" - JENS JAKOBSEN

Portræt af vejmanden og hans virke - Oktober 1994

Han sidder i sit lysthus med udsigt mod vejen, når vejret er til det. Stokken står, så han kan nå den. Det er lidt skidt med bentøjet efter de hofteoperationer, som ikke helt ville lykkes. Men tag ikke fejl, hjernen fejler ikke noget på den 86-årige Jens Jakobsen, og se og høre kan han også. Ja, der kan sågar smutte et par vovede bemærkninger i al gemytlighed i et godt selskab.

Vi skal helt tilbage til 1908. Den 28. maj. Da blev Jens født. Hans mor var ikke gift, så han kom til at bo hos sin bedstefar og bedstemor i Voldby ved Hammel. Og det var her, han gik i skole. Skønt han ikke havde så gode "skolegaver", som han kalder det, så

var det da meningen, at han skulle have været på realskole. Desværre døde hans bedstefar, og det blev annulleret. Jens kom ud at tjene i stedet for, 12 år gammel. Det var så den skoletid.

Ved landbruget

Han var tjenestedreng på den samme gård i 2½ år, indtil han blev konfirmeret. Så blev han for dyr, og så kunne man ikke have ham. Der var dog straks en anden, der godt kunne klare at betale en konfirmandløn. Der kom han til skiftedag den 1. november, som han var blevet konfirmeret til april. Han blev der i 3½ år. Da vinkede der en slags fodermesterstilling hos Jens Kanner i Skørring ved Galten. I løbet af årene skiftede han flere gange plads ved landbruget.

I 1930, da han var 22 år, fik han kørekort. Det kostede 65 kroner. Og Jens fortæller: "Jæ sku` ha 7 timer, og de 2 var gratis, for kørelæreren, han had familie i Århus, og der kjoer vi ud og besøgte dem, Så gav jeg ikke noget for turen frem og tilbage, det var jo fint"

Ingen peberbøsse til Jens

"Da jæ war 27, kom jeg ud på en gård ved Hammel og var der, til jeg blev 30. Så war'et jeg war begyndt at blyw så gammel, at jæ spekuleret på lidt kjreresteri. Og så fik jæ fat i en, og det er hende, jeg stadigvæk lever sammen med. Ja, vi har da hat guldbryllup, Anna og mæ.

Jæ war på "Jernit" ude ved Frijsenborg - 840 tdr. land - og fik tilbudt plads som gift mand, fordi jeg havde ring på. Og det passet wos godt. Anna war lige den daw kommet hjem. Hun war kommet a hinner plads, de had været ved a bank hende, og det wild hun

it find sig i. Hinner far sagde, at så ku vi liså godt *gywt* wos. Det gjorde vi den 19. marts 1938. Familien had kjøwt peberbøsser og alt det der, men dem blev der så it brug for.

Vi kom til at bo i et bette røjterhus. Jæ ka tydeligt huske, at jæ fik 27 kroner om ugen. Den første fredag aften, jæ war nede hos forvalteren, sagde jæ: Og så wil jæ gerne ha' fri i morgen. Ja, det ku' jæ fändenlyne it få, for vi sku være færdige med at så! Jamen, det blir jæ nødt te, for wi ska *gywt*es! Nåja, det var noget andet. Så fik jæ også fri om mandagen. Vi var på "Jernit" i 7 år."

Der følger jo også børn med i et ægteskab. Anna og Jens blev med årene velsignet med fire drenge og en pige. Så det var nogle gange, der blev sendt bud efter "madammen", som Jens siger.

Traktorfører på Vilhelmsborg

I 1944 kom Jens til Vilhelmsborg. Man søgte en, der var vant til at køre med gas. Der blev benyttet gas generator den gang, for der var ingen benzin at få. Jens kendte det fra "Jernit". Om den tid fortæller han:

" Vi boede først ude i et af de hvide huse derude på Bedervej, Polakhusene, do ve'. Der var to familier i hvert hus, så der war it ret møj plads og nogen elendige forhold. Jæ blev på Vilhelmsborg til november 1947

Det sommer had vi bygget det hus her i Mårslet. Så tænkte jæ, at nu sku' det være slut med det herregårdssjov. Jeg had jo meldt mig i fagforeningen her nede i Mårslet ved Kresten Nielsen. Han var formand.

Tillykke med pladsen, Jakobsen

I foråret 48 så jæ, at kommunen søgte en vejmand, og så sa' jæ te mutter: Jæ må nok hellere skrive et par ord og putte i postkassen deroppe. Det var aftenen før, der sku' være sognerådsmøde. Dawen etter mødet træffer jæ nede ved mælkeudsalget wor gammel kæmner, Krogh. Så sa' han: "Tillykke med pladsen, Jakobsen. Du fik 7 stemmer af 8. Nu skal jeg nok skrive det til dig. Du skal begynde med det samme!"

Og så gik jæ den første måned med den gamle vejmand Hans Lund. Jæ war jo vant til at bruge både skovl og spade og havde da osse kørt med en trillebør så tit, så det gik vist godt nok. Det var de redskaber, der blev brugt, for der var jo ingen maskiner den første gang.

Hvem der bestemte, hvad der sku' laves? Ja, se vi fik jo osse en kommuneingeniør det sommer. Han kom til juli. Det var ham, der sku' bestemme - Lindhardtsen. Han kom her

hver onsdag og sku ha' ugeseddel på folkene. Ja, så'n fast var de jo ikke, men når vi sku' ha noget lavet, jæ selv it ku' klare, så sku' jæ jo ha' mandskab til at hjælpe mig.

Hvad jeg lavede? Ja, jæ gik jo så'en og repareret noen huller ude på vejen og skovlet noen rabatter og lukket op for vandet. Når vi sku ha' noget gjort om sommeren, had jæ hjælp til vejgrøfter og så'en noget. Det war med at slå med leen. (Jenses ged er nu også set hjælpe til i grøfterne). om efteråret gik vi og skar rabatter af en måneds tid inden jul - kanterne jo. Der sku' gerne være lidt til julegaver.

Knokkelral og rabathøvl

Vi had kun 1 ½ kilometer asfalteret vej i Mårslet kommune, da jæ startet. Det war ned gennem byen og så op til Testrup. I 1947 war man lige begyndt på et bette stump af Hørretvej, og det første , jeg var med til, var asfalt til Hørret..

Vi had entreprenør til at lave det - vejfirmaet Colas - i en del år. Så kom ingeniøren i tanker om, at vi sku' prøve at lave det selv. Vi prøvede at ta' et stykke af Obstrupvej, og så tog Colasfolkene et stykke et andet sted. Vi var billigst, så vi sku' selv overtage det arbejde fremover.

Ser du, når vi sku' asfaltere en grusvej, så rev vi lidt i kanterne - vi havde en tromle med tænder - og gravede så det af og forstærkede kanterne med "knokkelral". Vi krattet lidt i vejoverfladen, kom ral på og tromlet et par gange, før vi kom tjære på. Det war flydende, og vi trækket det ud med en skraber, der lignede sneskrabere. De blev lavet af karetmageren Niels Hansen. Så kom der 2 mand og smed sten på fra trillebør. Der sku' så'n et vist taw te', så det it kom te' og lig' i dynger. Og det had vi "de gammel" te'. Peter Gregersen, Hans Peter Knudsen og Store Mikael og Ole Olsen. De ku' it stå stille, de war nødt til at være i bevægelse, helles ku' de it kom' i gang igen. De fik noget, der hed tjæretillæg eller smudstillæg, og når vi gravet grøwter op, fik de wandtillæg.

Redskaberne

Vi had ingen maskiner til at begynde med. Vi brugte kun greb, skovl, hakke og le og så en trillebør. Men så fik vi da en grusspreder og en rabathøvl lidt senere. Om vinteren sået vi så grus med grussprederen, når det war glat. Den kom efter en lastbil, og så stod jæ på ladet og skovlet grus ned i'en. I begyndelsen havde vi en gammel træplov til sneen, men den blev da skiftet ud.

Det war vores tre lokale vognmænd, vi havde til at køre, Brdr. Frederiksen fra Langballe, Anker Christiansen her fra Mårslet og så "de små vognmænd", som vi sa', Mogensen og Jensen også fra Langballe. Jeg sku' holde kontrol med, at arbejdet blev fordelt rimeligt mellem dem.

Og så sku' jeg jo om vinteren ud tidligt om morgenen, kl. 4, på cykel og senere på knallert for at se, om det var snevejr eller glatføre og så sørge for at ringe efter grusvognen."

Kæmnerens aftale med Jens

Kæmner Krogh havde en aftale med Jens. Der kom nemlig undertiden folk på kommunekontoret og bad om socialhjælp, fordi de ikke havde arbejde. Kæmneren havde en fin næse for at se sine folk an, og da skete det, at han sagde, at arbejde kunne han da godt skaffe dem. Så ringede han til Jens og kunne efter et øjeblik give den besked, at manden bare kunne stille næste morgen kl. 7 ude på Bedervej eller Langballevej, hvor nu Jens var den dag. "Jamen jeg har ingen gummistøvler!" "Så kan du få en rekvisition og gå op i Brugsen, der finder du nok din størrelse", sagde kæmneren. Det var det samme med regnfrakke. Det skete da, at Jens fik en medhjælper, men det var ikke alle rekvisitioner, der blev indløst. - Jo, der var nu da også dem, der hellere ville have arbejde end socialhjælp.

Galle & Jessen

Som tiden gik, blev der for meget asfaltarbejde for Jens og hans folk, så det tog Colas sig af igen. Sognerådet, vejmanden og ingeniør Jørgensen fra asfaltfirmaet Colas tog på vejsyn rundt i kommunen en gang om året for at se, hvad der skulle laves. Ved den lejlighed blev der af Colas undervejs budt rundt af den fine cigarkasse. Jens forbløffede ingeniøren med at sige: "Nej tak, jæ røger kun Galle & Jessen!" Herr Jørgensen var en mand med stil, så ved vejsynet året efter blev der højtideligt også budt på de store chokoladecigarer.

Jens og Kommunesammenlægningen

Jah, jæ har it fortrudt den, for jeg ku' blive her, hvor jæ war og så bare ta et mindre distrikt. Jæ fik så byen her, og på min egen anmodning hele vejen ned til og igennem Hørret by. Det ville jeg jo gerne, for det ku' jo ske, at man lige sku' en tur ind til købmanden - Worm. Tromleføreren Marius boede i Hørret, og da vi også arbejdede nogle timer om lørdagen, ku' han så bliv' der og rydde op og gøre lidt rent.

Vi fik en formand fra Århus Kommune, og det var ham, jeg altid sku' snak' med. Jeg kørte jo rundt og så efter mit, og når jeg kom hjem, sad han tit hjemme hos konen. Jeg war lige ved at blyw jaloux, men så viste det sig, at det var datteren, han kikket efter. Han ble' så senere wor svigersøn.

Jo sammenlægningen, det war en lettels' for mig, for jæ ble' jo it yngre. Men det gik alligevel i 5 år. Jeg holdt november 76, selv om svigersønnen sa', at jeg godt måt' blyw ve', til jeg ble' 70. Jeg syntes godt, at jeg ku' tillade mig at holde, når jeg havde arbejdet, fra jeg var 12 år og kun had' været arbejdsløs i 3 uger. Nu var jeg 68 ½.

Pensionist

Det war så'n en sær fomemmels' at holde op. Til at begynde med stod jeg stadigvæk op kl. 4 om morgenen, for jæ sku da ud og se etter vejret og føret. Det sad sådan indeni!

Nå ja, jæ ku' jo gå ind og læg' mig igen. Og så er det gået li'så stille. Ja, jeg passet jo huset og haven og havde en del dyr nede i det bette hus i baghaven.

Jeg tog somme tider bussen ud til endestationen og tilbage for at kunne følge lidt med. Udover at gå lidt til bankospil og tage til Århus for at se no'en pensionistfilm, så har jeg ikke foretaget mig noget særligt. Jeg burde måske have blandet mig noget mere i de her pensionistklubber, men næh, det har jeg it haft interesse i.

Jeg har nu da osse i min tid været i en masse bestyrelser. Den første, jeg kom i, var Fagforeningen. Så kom jeg i sygekassebestyrelsen og i Brugsens bestyrelse. Og wandpenge cyklet jæ rundt og krævet op for wandværket. Ja, Ja!"

Jens er godt tilfreds med sin pensionisttilværelse, og en ting ligger det ham på sinde at give udtryk for. Det er, at der er et fantastisk godt sammenhold mellem alle naboerne, og det ønsker han må fortsætte i hans tid, for han er jo efterhånden "en gammel mårsletter" - men frisk!

"En mårsletter" – Ella Madsen

Portræt af damefrisøren i Mårslet

Ella Madsen er en dame i ordets smukkeste betydning. Hun er også med sine 84 år, det velfriserede lyse hår og smilet i de opmærksomme øjne, stadig en værdig repræsentant for det fag, hun elsker, og som hun i egen salon i Mårslet har udøvet i 34 år.

Hun blev født 20 september 1910 i Dresden. Faderen var maler og specialiseret i lakering af møbler. Moderen var udlært syerske. Desuden var der to søstre, en yngre og en ældre. Elsa kom i skole i en forstad til Dresden, og som skikken var og stadig er i Tyskland, fik hun af forældrene den første skoledag en Zuckertüte (et kræmmerhus) næsten så stort som hun selv. Det var fyldt med slik og frugt, men også praktisk nok med et stykke tøj. For hende sluttede skoletiden ved det 14. år, hvorpå hun kom et år på efterskole.

Faderen havde været med i 1. verdenskrig og oplevet så meget grusomt, at han udmeldte familien af den evangeliske folkekirke. Det var grunden til Elsas borgerlige konfirmation – Jugenweihe. Som voksen var det første hun gjorde selv at melde sig ind i kirken. Det, følte hun, var det rigtige for hende, det var det, hun stod for.

Uddannelsen til damefrisør

Den unge pige valgte damefrisørfaget, og hun kom i lære 15 år gammel. Hun kom på en meget alsidig fagskole i de 3 år, som uddannelsen varede, og den var særdeles grundig med både tysk og regning og forskellige andre fag foruden de håndværksmæssige færdigheder.

Luft under vingerne

Da hun var færdig med sin uddannelse og havde arbejdet i ½ år, følte hun trang til at få luft under vingerne og rejste til Danmark. Til Væggerløse på Falster. Og Elsa Madsen fortæller: ”Her kom jeg første gang som 12-årig pige gennem Dansk Røde Kors hos en smedemesterfamilie. Det blev til flere ferieophold hos de rare mennesker. Og det var her, jeg lærte at tale dansk.

Jeg fik ret hurtigt arbejde og blev der et par år. Her fandt jeg ud af, at jeg havde lært mere inden for faget, end man mestrede i Danmark i 1929. Gennem min kæreste Søren Madsen, som jeg senere blev gift med, fik jeg en plads i Randers, og der blev jeg i 5 år.

Hvordan jeg traf Søren? Jo, jeg stod ud af toget, og der stod han, en høj flot fyr – mejerist. Efter soldatertiden kom han hjem for at hjælpe sin far nogle år, inden vi blev gift. Det blev vi i 1936 og kom til at bo i Tingskoven. Mine svigerforældre boede i Tranbjerg, hvor svigerfar handlede med kreaturer, og her fortsatte Søren sin fars forretning som kreaturhandler, mest med smågrise og grisesøer.

Egen salon i Mårslet

Mens vi boede i Tingskoven, fik vi en lille pige, og da hun var 9 måneder, flyttede vi til Mårslet. Der startede jeg med det samme en frisørsalon på den adresse, der nu hedder Eskegårdsvej 2. Der arbejdede jeg fra 1938 til 1972, altså i 34 år.

Hvad man kunne tjene? Jeg har en prislister fra 1943/44, der viser, at jeg fik 5 kroner for en permanent og 1 krone for en vandondulation. Men tiden var jo også anderledes

dengang. Jeg husker tydeligt min første kunde. Det var Anna Laursen, gift med den tidligere pedel ved Mårslet, Michael Laursen. Anna var næsten som en mor for mig, der kunne jeg altid hente gode råd.

Frisuren har skiftet meget gennem tiden. Det kan jo ikke nytte, at man køber en pæn kjole og et par pæne sko, og håret så bare hænger. Jeg vil godt nok sige, at for nogle år tilbage gik de unge piger med langt, uglejet hår. Jeg har ikke kunnet fatte, at damefrisørerne ikke greb ind og fik noget gjort ved det. Mit speciale var langt hår og hår, der skulle krølles med jern. Det fik jeg altid overladt, der hvor jeg har været. Men man fik ikke ret mange penge for det. Jeg vil tro, at der ikke er ret mange, der har krølle med jern i dag. At lave bølger bliver ikke brugt mere, og det brugte jeg meget lang tid på. Et flot langt hår var for mig en fornøjelse at komme til. Det var mest de opsatte frisurer, for folk havde ikke så mange penge at ofre på sig selv i trediverne og fyrkerne. En permanent skulle helst holde et helt år.

Frisør, mor og husmor

Jeg havde meget med børneklipping. Skulle der være afdansningsbal eller juletræsfest på Afholdshotellet, kunne min stue være fyldt med børn. Og de morede sig. Jeg husker, at jeg en sen aften efter lukketid kom til at se op i lysekronen. Der hang en vante.

At være husmor og selvstændig kan have både fordele og ulemper. Kom min mand træt hjem, kunne jeg godt endnu have 2-3 timers arbejde. Klokken kunne godt blive ti og elleve om aftenen fredag og lørdag, men jeg har nu altid været glad for mit arbejde. Jeg har jo to dejlige børn, og de havde så den fordel, at mor altid var hjemme.

På et tidspunkt fik jeg flyttet salonen, så den blev adskilt fra ”privaten”. Nu kunne jeg få 4 betjeningspladser, og da var jeg stolt. Det var under krigen, og sådan var den indrettet til jeg lukkede. Nogen fast lukketid kunne jeg ikke overholde, men jeg havde en dejlig medhjælp i 17 år. Hu havde været på en af de helt store saloner på strøget i København og var meget dygtig, så jeg var heldig.

At være tysk og forblive dansk

Krisen i trediverne mærkede min mand og jeg allerede, da vi i 1924 var på besøg hos min familie i Dresden. Da var det startet med Hitler. Der har altid været lidt angst helt fra de år og så hele tiden under krigen. Man vidste aldrig, om der var et brev, der var blevet åbnet, for det kunne jo lukkes lige så fint igen, så politik drøftede vi ikke ret meget. Jeg havde i alle de år en meget fin korrespondance med familien dernede, især

var min far flittig til at skrive. Selv om vi ikke har kunnet besøge hinanden, er vi således aldrig blevet fremmede for hinanden, aldrig. Men det var onde år.

Den 9. april, da flyverne fløj over Mårslet, og man sagde, at nu kom englænderne, havde jeg opdaget det hagekors og vidste, hvad det betød. Jeg var ikke ude mere den dag, det var en sorgens dag for mig. Da var vor lille datter et par år, og vi havde lige talt om en tur hjem, for min mor havde aldrig set hende.

Så var der det med sproget. Min mand og jeg havde bestemt, at hun i hvert fald ikke skulle lære at tale tysk, for vi havde, som overalt i Mårslet, tysk indkvartering. Anders Rasmussen, vores sognefoged, kom en dag og spurgte, om jeg ville hjælpe ham, for han var pålagt at skulle foretage tysk indkvartering i Mårslet. Det syntes jeg ikke, jeg kunne, for den dag, den 9. april, måtte jeg gøre op med mig selv, hvor jeg hørte til. Jeg var gift og havde en lille pige, så jeg hørte til her i Danmark. Danmark har altid betydet så meget for mig. Jeg har aldrig talt så lidt tysk som under krigen. Jeg vidste godt, hvor jeg hørte til. Jeg har ikke haft noget at gøre med mine landsmænd under krigen. Jo, en enkelt episode og meget menneskelig.

Kufferten med mit udstyr

Chefen for soldaterne må have fået at vide, at damefrisøren i Mårslet var tysk. Pludselig en dag stod han i døren og spurgte, om jeg ville være tolk for ham og hjælpe med at købe ind. Der var et firma på havnen, der havde alt muligt, der skulle bruges til heste – søm og deslige. Jeg må nok sige, jeg rødmede lidt. Jeg var standhaftig, det ville jeg ikke! Jamen, de manglede en tolk, og med hvilken begrundelse sagde jeg nej? Jo, jeg skal blive her – forhåbentlig resten af min tid, men I rejser engang igen. Jeg har en lille pige, er gift og har mit arbejde her, og det betyder meget for mig. Han blev meget alvorlig, smækkede med døren og gik.

Så gik der nogle dage. Jeg mødte ham på vejen, hvor han stiledede lige hen imod mig. Tak, skal du have, tænkte jeg. Så sagde han: Fru Madsen, vi har en, der rejser til Dresden i morgen. Hvis De vil betænke deres forældre med et eller andet, jeg tænker på fedt, smør, små pakker, de mangler alt! Jeg tænkte, hvad nu og spurgte: Hvad skal jeg yde for det? Ingenting, jeg forstår Dem godt.

Jeg har ikke set manden hverken før eller siden. Selvfølgelig fik jeg lavet en pakke, det gjorde min mand. Den soldat, der havde været hos mine forældre, kom tilbage med mit udstyr, som jeg ikke havde fået med hjemmefra, en hel kuffertfuld af tøj har han slæbt med. Og så mange hilsener hjemmefra.

Når man rejser fra sit fødeland, betaler man en pris. Og vil man have et godt liv ud af det, skal man gøre sig klart, hvor man skal være.

Det blev heldigvis hverdag igen

Og jeg har haft mange, mange gode år her i Mårslet, og mange gode trofaste kunder. Dengang var der mange forretningsdrivende her i byen, og de kom her fast. Og så ikke mindst alle de unge piger i byen. De kunne komme en helt flok en fredag aften, inden de tog til bal i Østergades Forsamlingshus i Århus. Det gjorde ikke noget, de kom lidt sent til ballet.

Efter lukketid havde jeg alle håndklæderne fra salonen at vaske og børnene at tage mig af, for efter nogle år fik vi en lille dreng. Vi tog tit børnene på cyklen til Ajstrup Strand. Om søndagen kunne vi undertiden sidde sammen med købmand Siigs bag deres hus i kroen ned mod åen og ordne alle verdens begivenheder over en kop af købmandens berømte, gode kaffe.

Dejlige dage på Visbjerg Hegn

På et tidspunkt blev Elsa Madsen alene. Hun siger, at det aldrig er så tungt, når man har nogle dejlige børn og børnebørn. Efterhånden blev boligen på Eskegårdsvej for stor og upraktisk. Da søgte Elsa Madsen, og var så heldig at komme ud i Visbjerg Hegn. Her er hun glad for at være, det er dejligt og nemt, så hun kan klare sig selv i den rare lejlighed. Der bliver dyrket mange grøntsager i den lille - bitte have, der hører til, og hun føler, at hun her har en skøn pensionisttilværelse.

Efter Murens fald i Tyskland har Elsa Madsen været i Dresden hos sin familie og har også haft genbesøg dernedefra. Det allerbedste, synes hun, er, at hendes børn og de voksne søskendebørn har fundet sammen og derved genskabt den stærke familiesamhørighed fra tidligere. Det er noget, der glæder hende at tænke på, når hun sidder i sin smukke stue med et håndarbejde. Håndarbejdet følger hende i Tirsdagsklubben, hvor der snakkes om gamle dage med alle de gamle mårslettere, som hun selv er en af – og det nu gennem 58 år. Jo, det er her, hun hører til.

"En mårsletter" - Ove Hedegaard

Portræt af "Skrædder-Ove" - Marts 1995

Han stod pludselig foran mig. Den gamle mand med det flotte hvide hår. Det var foran Brugsen, den første åbningsdag i det nye år. Inden jeg når at hilse, siger han hurtigt med et glimt i øjet: "Nøjsgaw"!! Det var jo det, jeg ville have sagt ham - først! Ifølge den gamle skik skal han nu have en nytårsgave af mig.

Manden er skrædder Ove Hedegaard, som bor på vejen op til Mårslet Station, Banevej 3. Hjemme i den varme stue i det gamle hus fortæller han om sig selv:

"Jeg blev født den 16. december 1905. Her inde i stuen ved siden af. Vi var 11 børn. Min far var skrædder. Han havde værksted i den ene ende af huset, hvor der nu er bryggers og badeværelse. Der er jo en lejlighed her inde ved siden af, men tidligere var der dansesal derinde, og den stue her var ligesom skænk' stue. Der var sådan 3 små borde. Så ku' folk gå ind og købe kaffe. Jah, jeg kan godt huske, at de spillede derinde sommetider. Det var de unge, der dansede. Jeg kan også godt huske, at der engang kom en masse med 12-toget om aftenen, og så begyndte de at spille. Om morgenen, da vi kom op, lå der en hel masse 5-ører i vindueskarmen. De havde ladet kasketten gå rundt.

Mårslet afholdsforening

Det var min far, der lejede ud. Ja, det sku' kaldes en afholdsforening. "Mårslet Afholdsforening" blev stiftet her. Det var skolelæreren herovre på den anden side. Han hed Nordvig Laursen. Det var ham, der gav stødet til det, og - nå, ja, der kom da også andre. Men den forening varede nu ikke så længe. Det hele blev flyttet op ved siden af til "Mårslet Afholdshotel" .

Jeg kan huske, at min far og mor havde sølvbryllup deroppe, men Ankers (Afholdshotellets sidste ejer) forældre havde sølvbryllup hernede, og de var et år ældre end mine. Da der blev lavet lejlighed, kom der en gammel kone, der hed Ann' Mari'. Hun var oppe fra den gård Laurs Martin Laursen havde. Hun gav 50 kroner i husleje hver d. 1 november og 1. maj

Ove Hedegaard Frederiksens hus fra 1889/90 på Banevej 3. Huset findes stadig men er ukendeligt på grund af ombygning i årene 1997 - 99

Barndom og ungdom

Mine søskende kom ud at tjene på gårdene, da de var 10 år. Jeg fik lov at vente til jeg var konfirmeret og 14 år. Da kom jeg på en gård i Hørret hos Jens Sørensen og Birgitte. Jens Sørensen var ungkarl. Så kom hun! Det var ham, hun kom efter, og hun fik ham også.

Det der med at være på landet var ikke rigtig mig - gudskelov da! Jahe, mine søskende fik det da ellers allesammen godt. Som den eneste af flokken kom jeg i skrædderlære. Det var hos min far. Der blev jeg udlært; men så rejste jeg også - til Fanø. Der var jeg ovre i 3 uger, så stak jeg af sammen med en brugskommis fra Rindby, for jeg havde fortrudt det allerede på vej til banegården i Århus

Han passede på Chr.X

Nå, ja, jeg skulle være rejst alligevel, for jeg skulle hjem og være soldat. Det blev i Jægersborg, for det er jo der, de ligger, garderne, altså rekrutskolen. Vi blev klædt på på garderkasernen først, og det var der, vi kom tilbage til. Jeg var soldat i 10 måneder. Det var lige lavet om fra 24 måneder, da jeg kom. Det var Chr.X, jeg passede på dengang. Han kom jo til juli 1912.

Skrædderen

Da jeg kom hjem, kom jeg over til skrædderen i Tranbjerg. Der var jeg i 21 år. Det var lang tid, og jeg var også sommetider ked af det. Men det var jo sådan, at krigen den kom, og det var ikke så let. Ja, det gærede jo allerede ude i verden i 1936, kan jeg huske. Da jeg var ung skrædder, var der en skrædder i hver by, som f.eks. Fløjstrup, og Ask og en i Torrild. Da telefoncentralerne blev oprettet, var det meget almindeligt, at det var byens skrædder, der fik bestyrerpladsen. Så kunne han sidde oppe på bordet og sy og bare dreje sig rundt og ekspedere samtalerne. Sådan var det også her i Mårslet.

Ja, jeg sad jo også oppe på bordet, sådan med benene overkors. Det var især vigtigt, når man sku' sy knaphuller. Efterhånden som jeg blev lidt mere stiv, sad jeg på kanten af bordet med benene nede på en stol.

Folk gik jo til skrædder dengang. Det ku' ikke hjælpe noget i dag. Nu går de jo i sådan noget, som du har på der (Fritidstøj). Det var så almindeligt, at karlene ude på landet tjente til deres første jakkesæt. Tidligere var det en del af lønnen. Min far, som var født i 1866, fortalte, at dengang skulle de ha': "Vadmæl til et par bowser, et par træsko og tow pund tow (uld) og 10 kroner. Så fik de et stykke flæsk med hjem også"

Den skrædder, jeg var hos i Tranbjerg, var min fætter. Min far havde arbejdet deroppe også. Det var hos Jens Christensen. Hans kone hed Signe, og det var fars søster.

Som regel cyklede jeg. Var det snevejr, måtte jeg tage toget eller blive hjemme, som det bed sig.

Huset på Banevej 3

Jeg overtog huset her i 1947, som min mor døde i 1946. Jeg gav 6.500 kroner for det og overtog det dermed til vurderingssummen. I to år gik jeg alene med min far. Så kom Magda, og vi giftede os og fik to piger. Far levede endnu 5-6 år og døde i 1955. Da jeg overtog hans hus, var det ikke noget værd. Der var ikke engang et lokum. Det foregik omme i gården. Jeg tror nok, at jeg var en af de første, der fik "træk og slip" her i byen - jeg tror, jeg var den allerførste. Det var Magda - hun var jo på Kommunehospitalet. Hun ville ikke se sådan noget her ude.

Uniformer til politiet

Jeg videreførte ikke min fars forretning, for jeg havde fået arbejde i Århus. Ja, jo, jeg lavede jo sådan lidt fusk herhjemme. Det jeg ku' få, og det, jeg havde lyst til. Det var nu noget mere dengang end i dag. Jeg kom til at sy uniformer, som f.eks. til politiet i Sønderjylland. Og så holdt jeg op med at arbejde i marts måned 1974.

Ove fortæller om gamle dage

Jeg gik i skole ovre på den anden side af gaden - nu Borgerhuset, og som det ser ud i dag blev det vistnok bygget omkring 1885. Der var en anden bygning der før, sådan med bindingsværk og stråtag. Den har jeg nu ikke set, men degnen havde i hvert fald køer. Det fortalte min far. De gik på marken op mod stationen, der hvor husene nu ligger, og så var der en række poppeltræer der, hvor fortovet er. Det var lærer Mosgaard og lærer Due. Så kom der også en lærerinde. Hun hed frk. Nielsen. Laura Nielsen. Hun kom omkring 1921. Hun var skrap. De sagde, at hun var så slem ved børnene ude fra børnehjemmet. Hun tog sådan fat i ørerne og drejede rundt flere gange. De var da ellers ikke værre end andre. Jeg kan godt huske alle de der småpiger. Viola og Nora - Betty og Oda og så videre. Viola havde rødt hår og havde mistet det ene øje.

Kommunekontoret

Min gamle skole blev nedlagt i 1931, da den nye blev bygget. Så blev der kommunekontor. Før den tid var kommunekontoret hos en gårdmand i Hørret - inde i hans dagligstue. Det har også været hos Jens Højsgaard i det hus, der hedder "Skrænten", over for stationen på den anden side af skinnerne. Det var i hjørnestuen, en almindelig stue med et skrivebord i. Han var også sognerådsformand i mange år.

Så fattig, at man bliver respekteret

De siger, at der har ligget et fattighus ovre ved kapellet foran kirken. Det har jeg ikke set. Men oppe i den anden ende af byen ved maler Gam, eller Bøj-Anders, der lå

et gammelt hus, som de kaldte fattighuset. Der boede ham Kong Hans og hans kone "Dronningen". De kom hertil på kommunen. De var så langt ude, at de ligefrem var respekteret. Det var ligemeget, hvordan de så ud i tøjet og sådan noget. Men børnene kom ellers godt efter det - een blev byrådsmedlem.

Tømrer- Viggo

Ja, nu er de jo væk, alle dem, jeg var ung sammen med. Som nu Tømrer- Viggo, Viggo Andersen. Han var tre uger ældre end mig, men det ku' man sørme også godt se! Ha! Ha! Han var ude fra det bette bindingsværkshus, der ligger helt ude på marken i Hørretløkken (Hørretvej 67). Hans forældre havde 2-3 tdr. land, og det klarede de sig med. Man sagde engang, at husfolk skulle sørge for at have en gris i saltkarret til jul, to tønder kartofler og 3000 tørv, så var vinteren reddet.

Tørvegøj

Det nærmeste sted, man gravede tørv, var i Østerby, og så var der et sted i Tander. Jeg har været med i Østerby. Først skulle man fjerne noget jord for at se, om der var noget gøj nedenunder. Så gik de i gang med at ælte det, kom noget vand i og stod og trampede med store træskostøvler på. Når det var tilpas, blev det der tørvegøj smidt op i en trillebør og så hældt ned i en ramme, som der nok kunne være 50 tørv i. Efter nogle minutter var det så stift, at det kunne lægges ud på et græsareal til tørring. Efter nogle dage skulle tørvene vendes og senere stakkes i små portioner. *Jow*, jeg har da været mæ' te'et. Det fyrede alle jo med. Det der, og så brunkul.

Nogle af de gamle huse i Mårslet

Et af de første huse, jeg kan huske, der blev bygget, var det der nede ved åen af slagter Niensens, og så det af Thomsens. Det var et, den gamle mejeribestyrer byggede, da han holdt op. Så begyndte husene at komme. Ja, så kom A. P. Larsens (senere, men nu nedlagt Q8-tankstation). Der startede han sit cykelværksted. Han var fodermester på en gård i Testrup. Når han havde nogle timers fritid, arbejdede han for bønderkarlene og satte nyt ventilgummi i deres cykler og lappede dem, satte dæk og slanger på og sådan noget. Han blev til "A. P." til sidst. Så var det altså, han flyttede til Mårslet og byggede huset i 1921.

Min far sagde, at stationen blev bygget i 1884 sammen med det gamle hotel. Det kom også i 1884. Det hus her kom så i 1889-90. Det byggede min far, og tilbygningen kom i '96. Huset overfor - Banevej 4 blev bygget i 1901, og det næste opad i 1906. Der var der engang et hjemmebageri, kan jeg svagt huske. Jeg tror, hun hed Mariane"

Puttimor, pandekagerne og Kejser Wilhelm

Ove Hedegaard sidder et øjeblik og lader tankerne passere. Så siger han: "Har du hørt om Puttimor? - Hun hed nu da fru Kjeldsen. Hendes mand var bødker. De boede i det røde hus over for benzintanken. Hun ku' bli' så gal, når vi knejter smed sten op på taget. Så kom hun ud og løb efter os ned gennem byen og råbte: "Skyd, Kjeldsen, Skyd!!" Jeg kan huske engang, da vi drillede hende. Da var hun ved at bage pandekager. Så kom de her pandekager susende efter os ud på vejen. Men alt det fik lærer Mosgaard nu sat en stopper for. Da vi kom tilbage efter frikvarteret, stod han i døren: "I kommer for sent!" Og så fik vi - en efter en - en på kassen, da vi gik ind.

Det var også synd for hende, for der var nu noget galt med hende. Hun bildte sig ind, at hun var i familie med kejser Franz Josef og kejser Wilhelm. Hun gik ned til købmanden og købte en bajer og to cigarer. Det var til kejser Wilhelm og Franz Josef, de skulle komme og besøge hende. "

Udlængsel

Ove Hedegaard morer sig kosteligt over den historie og fortsætter så: "Jeg har altid så gerne villet ud og rejse i mine unge dage - arbejde i udlandet - jeg havde sådan en udlængsel. Jeg skrev da også til en mester i Paris og til K.F.U.M. i London. Jeg havde et brev fra Paris i mange år. Han skrev, at det ikke var muligt for mig at få arbejdstilladelse. Det var der først i trediveerne. Det var det samme med London. Så blev jeg hjemme, og det var måske også godt nok !?!"

Da jeg så blev alene og var pensioneret, kom jeg ud at rejse med pensionisterne fra Højbjerg og Malling. Jeg har været i Østrig to gange, ved Rhinen og i Holland, ja, og i Harzen.

Nu er man så blevet ældre

Ja, nu er man jo så selv blevet ældre. Magda døde jo på et tidspunkt, men det skal jo gå. Jeg begyndte at gå over i Tirsdagsklubben og spille kort, og der kommer jeg da stadigvæk. Først spiller vi kort en halv times tid, så drikker vi kaffe og synger et par sange, og så spiller vi igen. Men jeg kan godt sidde og lave en fejl. Så bliver de så gal', hvis jeg f.eks. glemmer at bekende spar. Jeg taber gerne en krone eller to, det slår aldrig fejl. (Ove ler hjerteligt).

Hvordan jeg klarer min dagligdag? JO, Kirsten (hjemmehjælperen) kommer hver mandag og støvsuger og sådan og starter vaskemaskinen. Så hænger jeg det selv op på en snor i bryggerset. Jeg gider ikke at gå ud med det. Men det kan godt blive noget "styw", nar det har hængt der. Det sku' jo nok ud!!

Middagsmad får jeg fra Eskegården i Malling - varm - hver dag. Og det er godt mad. Undtagen når lige de serverer stegt sild, men det er nok fordi, jeg ikke bryder mig om fisk. Det er ikke mit store nummer.

Engang gik jeg tit tur ud ad Langballevej og Hørretvej - da var der åben mark. Det gør jeg ikke mere, for nu ligger der en masse store, flotte villaer, og jeg kender jo ikke folkene der.

Ellers kan tiden nu godt blive lang sådan en lørdag og søndag. Nå, ja, børnene kommer da også, men de er jo voksne og har deres eget. Men der kommer da også nogen og snakker. Det er nok mest Peter Olsen og Søren Rasmussen..

Det ku' da godt være, at jeg sku' ønske at komme op på Hjemmet engang".

"En marsletter" - ESTER JUSTESEN

Portræt af alle børns "Juster" - Februar 1995

Ester Justesen er oprindelig morsingbo. Hun er født på den dejlige gård "Votborg" i Træbring. Fotografiet. hun viser frem, viser en stor, smuk gård omgivet af plantage. Der er 4 skorstene på stuehuset. Da jeg bemærkede det, kommer det omgående fra hende på det stadigvæk lidt syngende morsingmål: "Nå, er'ed det! Ja, jæ bryder mig æ om at pral!". Og så fortsætter hun: "Jæ blev født på den gård den 2. juni 1906. Wi war 6 søskende, som war med i landbruget, og jæ war nummer to til sidst. Wi hjalp te' både ude og inde. Wi war gern omkring en snes daglige mennesker, fordi min far fik gården bygget op. Wi had' altid 20 heste, så wi ku' bare gå ud å ta' en hest å ride på. A så pas't wi wor skole, og wi skull' bestil' no'et, når wi kom hjem. Wi had'et godt, og wi had' såen en dygtig både far og mor. Min mor war altid hjem' ve' wos. Og så dengang wi blev ældre, kom wi ud å tjene. Den først' plads, wi sku ha, war wed en moster, som også had' en gård. Der sku' wi altid wær' et år, så måtte wi komme hjem igen og måtte så selv bestemme, når wi sku' ud igen. Men inden war wi pa højskole. Det war altid 3 måneder, og det war på Sjælland, Frederiksborg Højskole.

Mig og kongen

Jæ kom til København efter de 3 måneders højskoletid. Til Hellerup. Der war jæ fra august til maj. Det forår fik jæ plads i Amaliegade - det war lige nabo til slottet. Jæ kan huske, at det første, fru sagde til mig, war, at jeg skulle hente rundstykker hver morgen klokken 8, for så hilste kongen på mig, for da red han ud. Og der sku' jæ forbi, hvor han kom. Det war en stor oplevelse for mig, der kom fra landet - Det var Chr.X.

Frisøren i "Sewl"

Ja, der war jæ så. Jæ war hjemme på sommerferie hos et par veninder. De war fra Sevel (udtales Sewl), og der traf jæ min mand. Han havde frisørforretning i Sevel. Wi blev gode venner og skrev sammen. Og så war'et, at jæ kom en tur til Skive og fik plads i såen en pålægsforretning. Der war jæ en sommer, før wi blev gift og flyttet' te' Sevel..

Det war dengang man ku' ta' et 3 måneders kursus og blive damefrisør. Det gjorde jeg og havde min egen salon det første år, wi war gift. Det war den sommer, Hjerl Hede blev indviet - i 1932. Så købte min mand en forretning i Skive, og der flyttet' wi ud. Wi fik et par dejlige børn, Ib og Lis. Dem passet jæ så.

Stolen kom på museum

I Skive war der æ plads te' en damefrisørsalon, men jæ wil' jo gerne wirk mæ mine hænder. Da war det, jæ begyndte at brodere motiver for det store københavnerfirma "Permin", du wed, med al den fine Zefyruldgam. Det blev til mange pudestykker og stole. En af stolene war til en dame i Skive. Det war en meget fin, ældre dame, hun had' konditori i Skive. En dygtig og nøjsom dame, kom af ingenting. Hun had' altid slidt for det, hun havde. Hun kom engang – om jæ wil' sy en stol? Det wil' jæ gern'. Hun sku' til Frankrig og købt æ garn dernede, det fineste, tynde garn, og så kom hun mæ'et. Og da ka' jæ huske, jæ forlangte 70 kroner. Nå, ja, hun syntes det war dyrt, men ...Jæ war nabo til broderiforretningen i Skive. Dem syet jæ osse meget for. De sagde: "Det er alt for lidt, hun har råd te'et!". Jæ har aldrig så'n ku' få sagt det her, forlange og så'en. Jæ ku' æ wær handelsmand, så gik jæ da nedem om og hjem. Men så sagde de: "Gå nu ned til hende og sig, at hun ku' få hinner garn igen, for du ka` æ gør'et til den pris". Det gjorde jeg en formiddag. Jah, hun syntes nu også, det var billig, hwor møj jæ så sku' ha'? Jæ tror, jæ fik halvanden hundrede. Så sa' hun "Jeg har ikke det mindste imod, at du kommer og synes, at det er for lidt; men at du ka' kom' i tanker om a si'et, når mine medhjælpere hører på'et!!" Hi, hi, hi!. Den stol står på Skive museum nu.

Kogt mælk klokken 4 om morgenen

Forretningen, Hørretvej 1

Sådan gik der noen år, sa war'et jæ gik hen å fik astma. Æ lå på sygehuset det meste af et år. Da war'et overlægen sagde til min mand, at han syntes, at wi skuld flyt` te` østkysten for astmaens skyld. Min mand købte så forretningen på Hørretvej 1 her i Mårslet. Og jæ må sig`, jæ har'et godt nu, bare jeg passer min medicin.

Den første læge vi fik, var ham ovre fra Solbjerg. Ham var vi glad` for. Senere kom der jo læge her i Mårslet – det var doktor Nielsen, som så te mig. Jæ war på sygehuset så` en en gang imellem. Og der ka` jæ husk`, den sidste gang, jæ war på sygehuset, når jæ fik mi anfald. Så fik jæ altid hver morgen klokken 4 en kop kogt mælk, og det syntes jeg, var godt.

Wi kom te' Mårslet i 1947

Jæ ka' æ si' andet, end at jæ synes, wi er blevet taget så godt imod her i Mårslet. Flinke naboer på alle måder. Wi har alle dage wæret glad' ved at bo her. Her war der en frisørforretning, og hans kone passet' trikotagen. Det war barber Nielsen, ham wi købte af, ja, det war`et. Den første vinter war så hård, wi gik over på mejeriet og hentet wand, fordi den wandrør sprang her op til stationen. Sa war der ingen wand, og alting gik i stå. Det war den hårde winter.

Da ka jæ huske, at sommeren kom lige pludselig en dag i maj. Wi måt' ta' ilden ud af kakkelovnen til middag, for ellers ku' wi slet æ wære der. Da fik wi den varme sommer i 48.

Jæ ka' huske, at da havde wi osse "Tusindhandelen" (hvor Grill-Baren nu er). Og så kom "Tips"-en. Den wille alle forretninger gerne ha`, men wi war så heldige, at den fik wi. Det war wi taknem'lig for. Hwem, der stod for uddelingen, wed jæ æ. Jæ ka' huske, at hende, der stod for udsalget fra Viby Apotek, hun kom osse hen og spurgte, om wi war interesseret, så wille hun anbefale os. Sa fik wi osse det håndkøbsudsalg og så var der jo osse lidt trikotage.

15 øre for en cigaret

Men da ka' jæ jo huske sådan noget med tobak. Det war næsten umuligt at skaffe. Verner tog altid selv helt til Odder for at hente, for da ku' man æ købe noget under den tid. Men det war så'en en flink mand, der lod os få den ration, wi ku' tilkom'. Når jæ tænker tilbage på de først' priser på cigaretter, mener jæ, at det war nede i 3 kroner for en 20 styks pakning. Ok, ja! Det war "Teofani" og "Abdulla"... det war så'en en bette tynd damecigaret. Senere kom wi så ind til de store tobaksleverandører, men der gik ski da lang tid, inden wi ku' komme ind der. Og der behøvede wi ikke selv at hent'.

Åh, ja, jæ ka' fortælle dig en skjønting! Det war den gamle Borgbjerg. Han skulle klippes, engang priserne war steget lidt. Så sagde han til min mand, at hvis han lod være med at lade priserne stige, fik han flere kunder. Da svarede Verner: "Jamen, så ku' man

sige det samme, at hvis du lader være med at lade æ gris stige, så ku' du jo osse sæl' flere".

Men alligevel har wi altid haft det så godt. Og så alle de ualmindelig søde naboer. Det war slagter Nielsen og Bomgården og købmand Siig, mejeristen Thøgersens og tømrer Jelsbaks. Det war dem, der kom over og bød os velkommen.

Travlhed i forretningen, hvor der blev handlet med alt muligt

Politibetjenten så lys

Det war næsten umuligt med brændsel dengang i begyndelsen. Om aftenen sad wi altid inde i forretningen, for der war en kakkellovn. Wi sad foran den, og så spillede wi Dam, min mand og mig. Hi! Og så kom politibetjenten forbi en gang. "*leg* synes lige, jeg skal ind og se, hvad I laver, for I har lys inde i forretningen hver eneste aften!" Så sagde min mand: "Ja, det er da fordi wi ikke har råd til at sidde inde i stuen om aftenen!" Det war Grønnebrek. Det war kuns om søndagen, der ku' bliw te' det.

Men wi har haft det godt. Min mand har haft en god forretning. Hans kunder? Jo, wi havde så mange landboer, også af dem fra Battrup og Ravnholt, ja, de kom langt borte fra. Trikotagen blev udvidet ... og så var der det med is. Det war wi spændt på, men så kom de fra "De Forenede" og spurgte min mand, om wi war interesseret. Og wi tog da det, wi ku' få, selv om der måske war nogen, der syntes, hvorfor ska' andre æ osse ha det? Og wi passet'et.

Et lykkeligt ægtepar

Jæ had' en rar mand, Åh, ja, du ka' tro, han var rar. Wi har aldrig hat en skæw ord sammen ... wi gik så mange ture, det gjorde wi hver aften. Jæ ka' husk' lige det først,

da kom fru slagter Nielsen øwer og sagde, at de war want til at "gå sammen" om aftenen, naboerne der. Men jæ svaret, at det ku' jæ godt sige uden at spørge min mand, at det war wi æ interesseret i, for når wi sku' pas' wor arbejd om dawen og gå woress tur, så war wi færdig' til at gå i woress seng. Sådan så wi begge to på'et, og jæ har aldrig brudt mig så'n om selskabelighed.

Skolebørnene skulle ned til Juster

Ja, jæ havde jo nok at gøre med min forretning. Der kom så mange barn. Ha, hill! De kom fra skolen. Og jæ syns nu altid, de har wæret så flink' og venlig'. Jæ ka' æ mindes, at nogen børn eller unge mennesker har wæret uforskammet på nogen måde ... det ka' jæ æ mindes. Og no'en syns, de war så'n og så'n. Det ka' jæ aldrig mindes. Når man snakker orn'lig te' dem, så får man osse et orn'lig svar. Det war dejligt, det ska' jæ low dig.

Sommetider war der rigtig travlt. Op til jul .. åh ja, og til påske og om sommeren. Dengang da forretningen så sku' lukkes klokken 2 om lørdagen, da troede man jo, at det hele war gået rabundus, men det gik jo alligevel. Så'n er'et osse i dag, er'et æ rigtig? Hi, hi!

Ja, så war der jo lige ham den rare Andersen, Willy war'et han hed. Han havde fået den vane, lørdag eftermiddag kom han altid og sku ha' cigaretter. Han ku' aldrig komme indenfor åbningstid. Det ku' der æ lav's om på, det sku' wære så'n og så war det færdig ... og så gik jæ jo æ så højt op i'et.

Forretningerne blev slået sammen

Dengang jæ mistet min mand, blev forretningerne slået sammen og salonen nedlagt. De to døre, der war trukket lidt ind i huset - en til hver forretning, - blev erstattet med en ny indgang og skillevæggen revet ned. Den første tid, wi havde is og solgte lørdag og søndag, så satte wi skabet i åbningen ind til trikotagen og solgte derfra. Det gik godt. Men så war'et "De forenede" - wi fik en kiosk omme i haven og solgte is derfra lørdag og søndag.

Wi havde heller aldrig fri ... Ferie? Nej, da, wi had' jo hinanden. Ja, så ku' wi klare os med det. Åh, wi had' det godt! Ja, og til pinse war det travlt, wi war tit æ færdige før hen ad midnat om lørdagen. Aviser fik wi osse og 2-3 drenge til at levere dem. Og Familiejournalen, Hus og Hjem og alle de der, okja ... Ude og Hjemme. Og vi havde en god tipsomsætning.

Hjælp i forretningen havde jæ ikke før et års tid efter min mands død. Så blev det sådan, at Lis kom hjem og hjalp nogle dage om ugen. Så købte Lis og Jørgen forretningen og flyttede ind, og jæ købte huset omme på Åbakken. Åh, jæ synes, jæ had det dejligt der, det ska' jæ low dig. Da de unge så bygget ude på Langballevej, flyttet jæ ud i Visbjerghegn, lige over for Lis.

Og så ringede fru Enghild

Så var'et jæ blev syg. Jæ ku' ingenting. En dag ringede fru Enghild: "Nu er der et værelse, jeg synes, du skal slå til!". Og nu er jæ her. Wi har'et så godt, så godt, det ka' du trow wi har. Og så ka' jæ æ la' være med a tænk på: Som nu om aftenen, da siger jæ sommetider til mig selv: Tænk, her kan du vær til du dør. Altid no'en til a hjælp jen. Ka' man forlang' mer'? Er'et æ rigtig? Åh ja! Og jæ troede jo, at det var kun dem. der ingenting havde og æ ku' klare dem sjæl, der ku' komme på Hjemmet. Og du ka' trow, jæ har æ fortrudt! De er så venlige alle sammen"

Takket være den kærlige omsorg og muligheden for at tale med andre mennesker, er Ester Justesen nu så frisk og rask og munter som før. Hun bliver sendt i Brugsen af de andre beboere og tager hver dag et nap med, når der er kørestolsbrugere, der skal hjælpes, eller bare nogen, der trænger til at snakke, så er hun der.

Hun ser sig om i den lille, men meget hyggelige stue: "Det eneste, jæ wil sige, er, at der ku' ha' været et bette toilet, men når det nu æ er der, kommer wi osse om ved det... Jæ har haft så godt et liv, og jæ har no ´ en dejlig' børn, svigerbørn og børnebørn ...Det eneste jæ ønsker, er, at jæ engang må få lov til at sove liså stille hen, så er jæ færdig, hva' daw det ska' vær. Så'n ser jæ på'et! Jæ er godt nok fra Mors, men jæ er hjemme i Mårslet. "

Hendes blik falder på billedet af Verner, så siger hun med et stille smil: "Jæ er aldrig tom - jæ er aldrig ene!"

"En mårsletter" - LARS DYBVAD

Portræt af "Maler-Lars" - November 1994

Kastanietræerne

Nede midt i Mårslet - ved indgangen til stien op til Centret - står to store kastanietræer. Med stolthed i stemmen fortæller Lars Dybvad, at disse træer også var indgangen til den gamle slægtsgård "Bomgården", der lå, hvor der nu er parkeringsplads. Træerne plantede Larses bedstefar, Mads Peter Pedersen, til ære for hans og hans kone Maries førstefødte barn. Barnet døbttes Agnethe, og hun blev mor til Lars. Hun fødtes 18. august 1896, og træerne blev plantet i oktober/november måned samme år. Få år efter blev det ene træ ødelagt ved en løbskkørsel gennem byen. Det var en grisetransport, og det var dengang man endnu med hestevogn kørte grise til stationen hver tirsdag. Der blev hurtigt plantet

et nyt træ. Her i "Bomgaarden" blev Lars født den 7. juni 1921 som den sidstfødte af Bomgaardslægten der på gården.

Der var ikke nogen, der var interesseret i at videreføre den gamle gård. Krisen i trediverne var efterhånden ved at melde sig, og man søgte andre erhverv. Lars blev maler og hans bror blev gartner.

Skolegangen

Lars fortæller: "Jeg havde min barndom her i Mårslet og gik i skole ovre i det, der nu er 'Borgerhuset'. Der var kun to klasser: en 1. og en 2. klasse, der gik ved en lærer, og en 3. og 4. klasse, der gik ved en anden. Og lærerne, jah, det var jo frk. Nielsen, der senere blev gift med andenlærer Porse. Og så var der førstelæreren, lærer Mosgaard. Han var kendt af rigtig mange, ikke kun i Mårslet, men også i Hørret og Langballe. De tre skoler havde gerne fælles sommerudflugt, og det var lærer Mosgaard, der dirigerede det.

Den nye skole

I 1928 påbegyndtes byggeriet af den nye skole. Da der sku' være rejsegilde, havde de to klasser bundet kransene. Og da marcherede vi med dem om, hvor den nye skole lå. Min bror, han var trommeslager og marcherede i spidsen - tromme-lom-bom-bom - ind gennem byen. Vi kom op på stilladset, helt oppe på øverste etage at stå. Der fik vi sodavand og kager. Vores sognerådsformand - det var Jens Højsgaard - holdt tale og skålede hurra. Han tog derefter sit glas og knuste det i gulvet. Det blev min bedstefar så ærgerlig over, da jeg fortalte det. Jeg har så tit tænkt på, at i hans tale sagde han, at nu var der så et sylokale med rigtige symaskiner til pigerne. Han garanterede for, at der i den anden ende af skolen i løbet af ganske få år ville blive et sløjdlokale med "hæwl, saw og stemmejern" og alt, hvad der hører sig til til drengene. Jeg tænkte aldrig på dengang, at jeg selv som malermester 20 år efter skulle have malerarbejdet på færdiggørelsen af det sløjdlokale, som da endelig blev virkelighed.

"Bomgårdens" stuehus set fra havesiden. Haveterrassens balustraderækværk blev ved gårdens nedbrydning flyttet til Moesgård, hvor balustrene i dag kroner hovedbygningens runde udbygning mod havesiden

Snestormen

Ja, skolegangen havde vi jo nemt med, for vi ku' bare lige hop' over hegnet. Jeg husker li'så tydeligt den rigtig hårde vinter 1928. Da kom mor om morgenen ned i sovekammeret til os og sagde: "Det er en frygtelig snestorm, så du kan godt blive liggende, Lars. Der kommer ingen i skole". Det var mægtigt. Den næste dag blev vi så spurgt om, hvorfor vi ikke var kommet i skole, for Magda Hansen helt oppe fra Over - Mårslet og så en ovre fra "Tingbroen" ved Tingskoven var kommet spadserende til skole. Og jeg havde ikke andet end 10 skridt, så var jeg i skole, og jeg blev hjemme i sengen.

Rottekrigen i Mårslet

Kommunen havde dengang ikke rottefængere som nu. Da ku' man få 5 øre for en rottehale oppe hos Jens Højsgaard, som boede i det hus, der hedder "Skrænten" på den anden side af banen overfor stationen. Vi prøvede på at fange og skyde rotter nede i "Bomgården", men altså, der sku' jo mange til for at få en 50 øre. Inde i hestestalden havde vi noget, der hed bruntjære, som vi om lørdagen - når vi var færdige i markerne -

smurte hestenes hove ind i efter at have vasket dem rene. Så fandt vi på at grave rødbeder op. Der var jo sådan en stilk for enden. Dem rensede vi og dyppet dem i bruntjære og rullet dem i hvidt havsand, gik op til Jens Højsgaard og fik 5 øre for dem - Ha, ha Som min mor hun sagde: "Der er noget af en sjælland i dig, Lars".

Der var også spurvekrig. Dem fanget vi i et stort net, som vi havde stående oppe ved siden af tærskemaskinen og lettet op, og så en pind og en strik ned til kostaldvinduet. Når vi ku' se, at nu var der vist godt bid, så pærede vi til pinden, og så klappede den ned, og vi tog gråspurve. Op og få penge for dem. Dengang var gråspurve en forfærdelig landeplage, ja, en forbandet landeplage.

Mårslet zoologiske have

Min bror og jeg havde det, vi kaldte Den zoologiske have nede på halvøen ved Giberåen. Den ligger ud for Carl Frederiks lade, der hvor åen den slår en bugt. Den var velegnet til at have dyr på. Også vores bedstefar gik meget op i vores dyr. Han var jo af den årgang, hvor selve bondemanden ikke lavede noget, han gik bare og skar i sådan en bette hyld'pind. Vi havde forskellige anderacer. Dem havde vi i højre side, for så ville der altid rende rent vand ind til dem, og så kørte det jo rundt og trak forureningen med ud til søen. Kaniner, dem havde vi så i den anden side af hensyn til solen, så ku' de store træer skygge for vestensolen. Inde midt i arealet havde vi både duer, dværghøns og perlehøns.

Jeg husker en gang, vi skulle have taget nogle smågrise fra en so. Der var en bette sølle jen, som bedstefar syntes li'så godt ku' blive slået ihjel. Vi bad for at få den. Og tænk, den bette gris havde vi sammen med en uldkanin - angora - og til sidst løb de to frit omkring, de var aldrig en meter fra hinanden. En skønne nat så var kaninen rendt ind i det primitive hus, vi havde bygget, og ind i et hul. Grisen bagefter, og der sad den i klemme, og om morgenen, da vi kom, var den død. Da var der næsten landesorg.

Vi havde for øvrigt fribillet til Århus Zoologiske Have ude hos direktør Hutzelsider, for han havde hørt om den her zoologiske have i Mårslet. Den blev der skrevet om i alle landets aviser. Som følge af en omtale i Roskilde Dagblad fik vi et fint brev fra en tidligere mårsletdreng, som nu var murer og stenhugger i Roskilde. Han syntes, at han ville skrive til os og ville gerne have, at vi svarede og fortalte om alt det nye, vi fandt på med vores dyr. Hans brev har jeg endnu, det er over 60 år gammelt.

Hvert år den 26. september - på ChrX's fødselsdag - skulle halvøen være ryddet og rensed for vinteren. Da kom de på åsyn inde fra amtet. Da skulle åen også være rensed. Heldigvis stod der en længe tom i "Bomgaarden", hvor vi ku' ha' al vores kram. Det var den, der lå langs med vejen. Sådan var det!

Tiden hos maler Gam

Der var ingen af os to brødre, der var interesseret i landbrug, og vores morbror kunne godt se, at det ikke var særligt rentabelt, for gården lå jo nede i byen og markerne ovre på den anden side af jernbanen. Da jeg kom ud af skolen, kom jeg i malerlære hos maler Gam her i Mårslet. Fra 1936 til 1940, altså 4 år som lærling. Derefter 14 år som svend, til han en skønne dag blev syg i luftvejene - sådan som jeg selv har det i dag. En skønne dag var han væk, og så startede jeg for mig selv. Det er da gået, men noget stort er man jo aldrig blevet til.

Som lærling og svend gik det meste af min fritid med at hjælpe til nede i "Bomgaarden". Jeg skulle i læretiden malke 6 køer hver dag, enten morgen eller aften. Det fik jeg ikke noget for, men jeg havde jo også penge nok - ha! - jeg fik 4 kroner i løn om ugen på egen kost og logi.

Acryl og leverpostejtapet

Der er sket en stor udvikling indenfor malerfaget. Det er såmænd dårligt, jeg selv kan følge med i'et. Når jeg f.eks. taler med de unge malersvende hos min søn, så døjer jeg med at skelne, når de siger "acryl", eller de siger "alcryl". Det ene er på vandbasis, og det andet er med olie. Det lyder li'dan - især hvis man er gal. De første 30-35 år brugte jeg terpentinnemaling, og det er vel nok derfor, jeg døjer med luften i dag, ka' jeg tænke mig. Det sku' altid tørre et døgn. I dag - hvis de maler et vindue i solskin - så kan de, når de er igennem, lige ta' dem en smøg og så gi' det anden gang med det samme.

Til at begynde med var det altid tapet med mønster i, jeg satte op. I de glade 60'ere blev det mere sammenflydende og sku' ikke passe i mønstret. Det kaldte vi "leverpostejtapet", for det var li'møj, hadan det ble' brokket på.

Typehusene og Toftevangen

Ser du, for at blive mester, sku' man dengang optages i en mesterorganisation, og så sku' man til politiet og ha' næringsbrev. Det var jo så'n en slags garanti for arbejdet og for at ku' ha' svende og lærlinge.

Akkorderne var efterhånden ved at komme ud på landet også, og vi' fik arbejde for en masse typehusfirmaer. Man bød ikke på eet hus - nej, man bød på en hel serie. Den største serie, jeg havde, var 25 huse, der lå ovre i Køge.

Men jeg købte jo også jord. I 1945-46 købte jeg de 1 ½ tdr land her. Tja, jeg gav såmænd kun fem et halv tusinde. Jorden sku' ligge i 15 år, og efter 17 år fik jeg den udstykket til 6 parcelgrunde, som vi satte hus på. Området hedder Toftevangen - offentlig privat vej. Jeg har ikke tal på, hvor mange huse, jeg har bygget her i Mårslet - henne på Agervej har jeg bygget 4 -men det er da no'en.

Gymnast og arbejdet for TMG

Arbejdet med sport, ungdom og idræt er jeg gået meget højt op i inden for TMG. Det lyder altid så pralet, når man selv ska' si'et, men nu var jeg en dygtig gymnast. Jeg var en vinter på Ollerup gymnastikhøjskole sammen med Børge Lisbjerg, min meget gode

ven, en dygtig håndværker og murermester her i Mårslet. Vi skulle arbejde som fagsvende og samtidig deltage i undervisningen.

Men så far maler Gam et stort arbejde på Testrup Højskole, sender bud efter mig, og jeg forlader Ollerup, Fjorten dage efter kommer Børge hjem, og jeg spurgte, om de var færdige med den store hal, vi var ved at bygge? "Ja, det er vi, men alt det, vi har lavet, er blevet væltet". Ham Buch'en, forstander Niels Buch, han var jo udpræget nazist, og han gik i spidsbukser. Det var sabotage... så tog jeg ikke af sted igen",

Nej, Lars blev i Mårslet og fortsatte sin uselviske støtte af TMG. Det var også ham, der fik ideen til byggeriet af "halhuset" på Åbakken til fordel for opførelsen af en sportshal. Man skønnede, at med udviklingen i Mårslet og det stigende medlemstal i TMG, ville det blive nødvendigt. Mårslet kommune forærede grunden, og ved frivillig hjælp rejstes huset. Det blev solgt som det dengang dyreste hus her i byen for en kvart million kroner. Det var ikke overskud altsammen, for materialeudgifterne skulle trækkes fra. Kommunen var gået med på ideen på den betingelse, at det foregik efter krone-til - krone princippet.

Seniorgymnastikken

For de mange års virke for sporten i Mårslet er Lars velfortjent blevet æresmedlem i TMG, hvilket blandt andet giver ham lov til gratis at deltage i samtlige sportsgrene. Det benytter han sig af endnu. I en alder af 73 år er han ivrig deltager i seniorgymnastikken, men trækker fornuftigt nok selv grænsen med indlagte puste-ud-pauser.

Foreningsarbejde

"Angående det at træde ind i offentlige hverv - det har jeg ikke haft med at gøre. Jeg har kuns været i een bestyrelse. Det var dengang, der blev startet en Håndværker- og Borgerforening i Mårslet, men den gik altså rabundus. Til sidst var der en bager, der var formand og kasserer. En skønne dag var han rejst til Australien, og så ku' vi blæs' efter det! Det var den gang, Alderdomshjemmet blev bygget. Foreningen skænkede hjemmet det runde Ur, der hænger der, og så den bæk ude i haven. Det ka' man da prale af.

Jow da, så har jeg som lærling for 20 kroner om året hjulpet min morbror med at opkræve vandpenge. Der var ikke andet end 26 husstande, jeg sku' besøge. Se, det er da et bevis på, hvor stor Mårslet er blevet siden den tid. Så behøver man vist ikke at fortælle mere om udviklingen.

Jeg har måske selv været med til det, for ved Brugsens generalforsamling var jeg en af dem, der holdt stærkest på, at Brugsforeningen simpelthen skulle flyttes, og så skulle der laves et center ... og da røg "Bomgården". Det har i og for sig it' naget mig dengang, men nu tænker jeg tit på, at jeg kunne ha' lavet fire gode lejligheder i det store stuehus. Nå, men penge er ikke alting!"

Familien

Lars blev som ganske ung gift med Jenny, der gav ham 3 børn, som de er stolte af. Nu i deres ældre år har de tid til at nyde huset, haven, børnebørnene og alle de gode venner. På spørgsmålet om, hvad Lars kunne ønske sig mere, kommer svaret omgående: "Jeg har to varme ønsker for mig selv. Det er for det første, at jeg ku' få lov til at komme ned på hovedbygningen på Moesgård og gå rundt i den li'så stille - og det andet er det samme nede på Vilhelmsborg. De to har været mine arbejdspladser gennem 40 år!"

Det ønsker vi må gå i opfyldelse for den gamle mårsetdreng.

